

FORANDRING.

Cand Mag., Psykotereapeut Fin Egenfeldt-Nielsen

Stern har formuleret en teori om, at forandring finder sted i kraft af, hvad vi med et generaliserende udtryk kunne kalde, betydningsfulde relationer. Sådanne relationer opstår i alle typer af eksistentielle møder mellem mennesker. Teorien fokuserer på de punkter, der i Bions teorisystem beskrives som ”a beam of intense darkness”¹ Det synes at være Bions erfaring at disse tilstande opstår, når terapeuten er i en tilstand af ”reverie” og opnår at være frigjort for både ”memory”, ”desire” og ”thinking”. I min optik som jeg har søgt at skildre den forud træder terapeuten sammen med klienten ud i det fælles psykiske rum, hvor det terapeutiske pars individuelle psykiske elementer har deres særlige substans og transformeres i kraft af på denne måde at komme i berøring med hinanden.²

Det er klart at sådanne ændringer har et slags fysisk udtryk i neurale mekanismer som er udforsket så intenst i hjerneforskningen og som har givet anledning til en omfattende og frugtbar teori.³

Stern sammenfatter forandrings-fænomenet ved at påpege, at der indledes en bevægelse, der rummer et åbent rum, et nu-øjeblik og et møde-øjeblik.

Disse forhold forsegles gennem en nytolkning i det psykiske rum, som kan udtrykkes verbalt i en tolkning, men som ikke behøver at blive verbaliseret. Ofte viser den sig i form af ændret adfærd eller tonus i interne repræsentationer som senere opdages af klienten, når det konstateres, at ”verden” ser ud som om den har ændret sig eller når klienten opdager at det er som om jeg gør nogen ting anderledes. Når sådanne erfaringer igen og igen bringes ind i det terapeutiske rum og gennemarbejdes også i det felt eller møde der opstår dér styrkes og bevares de muligheder, der altid er for forandring på et dybere plan.

I en senere artikel i samme bog taler Stern om tre forskellige slags afgørende begivenheder i det terapeutiske møde. Han skelner mellem centrale fortolkninger, der ændrer det intrapsykiske landskab, om autentiske personlige møder og om forspildte øjeblikke.

Jeg vil i det følgende søge at belyse indholdet af disse begreber som jeg forstår dem gennem eksempler fra en terapi og fra et babyobservationsforløb.

Det er min opfattelse, at de 6 sekvenser fra hver sit område viser, hvordan en mekanisme som Fonagy m.fl. kalder den interpersonelle interpretative mekanisme

---

¹ James A Grothstein: ”A Beam of Intense Darkness. Wilfred Bions Legacy to Psychoanalysis”. (Karnac 2007)

²Fonagy, Schore Stern: Affektregulering i udvikling og psykoterapi” red. Jens Hardy Sørensen. (Hans Reitzel 2006): Daniel L. Stern: ”Den terapeutiske forandringsproces med inddragelse af tavs viden: Nogle implikationer af udviklingspsykologiske observationer for psykoterapi for voksne” og ”Ikke-fortolkende mekanismer i psykoanalytisk terapi: ”Noget mere” end fortolkning” s. 214 – 254; Artiklen er fra ”The Process of Change study Group. Daniel L. Stern, Louis W. Sander m.fl. Symposium 6-9. marts 1997 Boston, Massachusetts).

³ Se Peter Fonagy og Hardy Sørensen op. cit. s. 9-220.

(IIM) styrkes med den konsekvens, at klienter og observatører blive lidt mere raske eller lidt mindre syge.⁴

Du skal finde din drøm om Anne som holder dig som baby, din drøm om dig selv som en hane og Annes replik hertil samt dine notater om bruddet med Anne.

Du skal finde i babyobs notater din scene med depression din scene med afsked med Emil og din scene med Bo Emil og dig selv efter cykeluheldet. Evt noget far da Ann Cha begyndte at arbejde

s. 22. Den interpersonelle interpretative mekaniske (IIM) er en ikke motivationel (!!!) reformulering af Bions projektive identifikation.): Bions begreb er ikke motivationelt men udtryk for to ubevidste handlinger: Klientens handling og terapeutens handling. Disse handlinger eller begivenheder indtræffer i det psykiske rum og er udvekslinger af psykisk ”stof” eller psyke mellem psyker. Først gennem symboliseringer eller mentaliseringer opdages deres intentionalitet. Til gengæld er intentionalitet så at sige indlejret i begivenhederne alene i kraft af at det er levende væsener der er begivenhederne. Begivenhederne er liv og dermed intentionalitet. Der består en form for tautologisk sammenhæng mellem disse psykiske former.

Neurologerne har nu fundet en form for korrespondens mellem denne psykiske virkelighed og den fysiske. Men korrespondensen er mellem kategorialt forskellige ”substanser”. Graden af forskel eller arten af korrespondens kan måske illustreres gennem en sammenligning: En kurve i et koordinatsystem, der punkt for punkt korresponderer med et projektils vej fra affyring til mål. Det er uhyre vigtigt at fastholde denne forskel for ikke at risikere at havne som soma-spisere i Huxleys ”Fagre nye verden”.

Affektregulering er at bearbejde eller rumme egne og andres projektioner og at bearbejde projektive identifikationer. Når affektregulering er mangelfuld projiceres og projektive identifikationer somatiseres eller re-projiceres. Det sidste finder ofte sted gennem kontrol, vrede og forskellige misbrug eller overdrivelser. (alcoholics, workaholic, shopaholic). Ofte rummer forskellige kulturer vidt forskellige accepterede måske ligefrem ønskede former for sådanne falske trøste-former.

I stedet kan det psykiske materiale bearbejdes gennem symboldannelse for eksempel ved kunstnerisk udfoldelse eller gennem humanistisk eller intellektuelt arbejde i de former for mentalisering eller handling, der står til rådighed for de enkelte. Det er antageligvis nødvendigt for mennesker, hvis de skal opretholde et rimeligt niveau af raskhed at foretager - ofte et enormt arbejde i denne retning – ved hjælp af deres drømme. Den samme form for arbejde ser det ud som om at mennesker der mediterer foretager.

---

⁴ Hardy Sørensen op.cit. s.22; Fonagy op.cit. s. 147-148, 154-165